

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 28.03.1975, sp. zn. 5 Cz 6/75, ECLI:CZ:NS:1975:5.CZ.6.1975.1

Číslo: 19/1977

Právní věta: Podstatnou náležitostí dohody o pracovní činnosti (§ 232 a násl. zák. práce) je dohoda o způsobu odměňování; nedostatečná konkretizace způsobu odměňování má za následek neplatnost dohody o pracovní činnosti. I když je dohoda o pracovní činnosti uzavřena mezi organizací a občanem neplatná, vzniká za předpokladu, že občan pro organizaci pracoval a byl za vykonané práce odměňován, mezi organizací a občanem pracovníprávní vztah a nikoliv vztah občanskoprávní. Je tu třeba posoudit, zda nedošlo i k pracovnímu poměru, jestliže byl mezi organizací a pracovníkem sjednán druh práce, místo výkonu práce a den nástupu do práce (§ 29 odst. 1 zák. práce).

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 28.03.1975

Spisová značka: 5 Cz 6/75

Číslo rozhodnutí: 19

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, Pracovní poměr

Předpisy: 65/1965 Sb. § 28

§ 232

§ 29

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalující organizace se domáhala na žalované jako hmotně odpovědné vedoucí provozovny pohostinství náhrady škody, která vznikla za dobu od 27. 4. 1968 do 30. 9. 1968 schodkem na hodnotách svěřených žalované k vyúčtování. V žalobě uváděla, že žalovaná pracovala na této provozovně na základě dohody o pracovní činnosti z 2. 7. 1967 a že dohoda o hmotné odpovědnosti byla se žalovanou uzavřena 3. 5. 1968.

Rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 5 byla žaloba zamítnuta, když soud dospěl k závěru, že žalované nebyly vytvořeny podmínky k výkonu její práce a že také v dohodě o pracovní činnosti nebyl přesně stanoven způsob jejího odměňování. Podle této dohody měla být totiž výše podílu žalované a žalobce na příjmu provozovny stanovena podle výsledků hospodaření za dobu od 1. 7. 1967 do 31. 8. 1967, přičemž písemný dodatek k dohodě týkající se přesného určení podílu nebyl sepsán.

K odvolání žalobce zrušil městský soud v Praze tento rozsudek soudu prvního stupně a v odůvodnění vyslovil právní názor, že dohoda o pracovní činnosti z 2. 7. 1967 je neplatná vzhledem k ustanovení §

237 a § 242 odst. 1 písm. a/ zák. práce, protože je v ní sice stanoveno, že žalovaná bude odměňována podílem z příjmu provozovny pohostinství závislém na celkovém obratu, ale že takto byl způsob odměňování jen naznačen, nikoliv však konkretizován. Odvolací soud vyslovil dále názor, že věc má být posuzována podle občanského zákoníku.

Obvodní soud pro Prahu 5 vycházel z právního názoru odvolacího soudu a po doplnění řízení posudkem znalce z oboru účetnictví rozhodl rozsudkem, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci 6700,10 Kčs a přísl. Co do zbývající částky 7442,34 Kčs byla žaloba zamítnuta. Soud prvního stupně vycházel ve svém rozhodnutí z posudku znalce z oboru účetnictví, z něhož vzal za prokázáno, že hospodařením žalované za uvedenou dobu vznikla žalobci škoda nejméně 13 399,86 Kčs. S přihlédnutím k tomu, že se žalobce i po zjištění rozdílů v měsíčních vyúčtováních blíže nezabýval hospodařením žalované a že po dobu dvou měsíců nebylo vyúčtování prováděno vůbec, snížil náhradu škody ve smyslu ustanovení § 450 o. z. na polovinu žalobou požadované částky.

K odvolání obou účastníků městský soud v Praze svým rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že se žaloba zamítá. K odůvodnění svého rozhodnutí poukázal na ústně doplněný posudek znalce z oboru účetnictví, podle něhož žalobci z hospodaření žalobkyně žádná škoda nevznikla.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ČSR, tak, že oběma posledně uvedenými rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 1 zák. práce vznikají při účasti občanů na společenské práci mezi občany a socialistickými organizacemi pracovněprávní vztahy. Tyto vztahy upravuje především zákoník práce (jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 55/1975 Sb.).

Je nepochybné, že v projednávané věci vznikl mezi žalobcem jako provozovatelem provozovny a žalovanou jako vedoucí provozovny pohostinství vztah pracovněprávní, a to i v případě, kdyby dohoda o pracovní činnosti uzavřená dne 2. 7. 1967 byla neplatná. Proto posouzení věci podle ustanovení občanského zákoníku (zákona č. 40/1964 Sb.) nepřicházelo v úvahu, poněvadž žalovaná pro žalující organizaci pracovala a byla za vykonané práce také odměňována.

Ustanovení § 237 odst. 1 zák. práce vyžaduje k platnosti dohody o pracovní činnosti, aby dohoda byla uzavřena písemně a aby v ní byl uveden způsob odměňování a podmínky, které byly sjednány pro řádný a bezpečný výkon práce. Z citovaného ustanovení je třeba dovodit, že podstatnou náležitostí dohody je kromě jiného i to, že účastníci se dohodnou na způsobu odměňování. Mezi účastníky dohody má být jasno, zda půjde o odměňování hodinovou, měsíční, úkolovou nebo jinou mzdou, přesně určeným podílem z příjmu apod.

Jestliže v projednávané věci soudy obou stupňů dospěly k závěru, že dohoda o pracovní činnosti z 2. 7. 1967 je neplatná pro nedostatek konkretizace způsobu odměňování, měly také zkoumat, zda nešlo o pracovní poměr. Z dosavadních výsledků řízení totiž vyplývá, že mezi účastníky byl sjednán druh práce, místo výkonu práce a den nástupu do práce (které je organizace povinna s pracovníkem dohodnout v pracovní smlouvě podle ustanovení § 29 odst. 1 zák. práce).

Kdyby šlo o pracovní poměr, nepozbyla by platnosti ani dohoda o hmotné odpovědnosti z 3. 5. 1968, pokud ovšem byla uzavřena písemně.

Podle ustanovení § 6 o. s. ř. má soud postupovat v řízení v součinnosti se všemi, kteří se řízení účastní, tak, aby byl co nejúčelněji zjištěn skutečný stav věci a aby ochrana práv byla rychlá a účinná. Podle ustanovení § 120 odst. 1 o. s. ř. soud dbá o to, aby skutečný stav věci byl zjištěn co nejúplněji. Rozhoduje, které z navrhovaných důkazů je třeba provést, a provede i jiné důkazy, než

které jsou navrhovány. Podle ustanovení § 153 odst. 1 o. s. ř. rozhoduje soud na základě skutečného stavu věci.

Těmito ustanoveními občanského soudního řádu se soudy v daném případě neřídily.

Závěr rozhodnutí odvolacího soudu o tom, že žádný schodek nevznikl, nemá dostatečnou oporu v provedeném dokazování. V písemném posudku znalce z oboru účetnictví bylo uvedeno, že schodek nelze vyčíslit, neboť chybějí doklady o věcných nákladech, které nesla ze svého podílu žalovaná. Při odvolacím jednání 9. 1. 1973 pak znalec bez dalšího zdůvodnění potvrdil námitky žalované, že žádný schodek nevznikl a že žalující organizace měla čistý zisk 6730,11 Kčs. Znalecký posudek pro svou neúplnost a nejasnost vyžadoval tedy doplnění, případně provedení důkazu jiným znalcem z oboru účetnictví.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř. v souvislosti s ustanoveními § 1, § 232 a § 237 zák. práce.